

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyně JUDr. Jarmilou Ďáskovou, v právní věci žalobce **J.T.**, bytem, proti **Krajskému úřadu Zlínského kraje**, se sídlem 761 90 Zlín, tř. Tomáše Bati 21, o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu č.j., sp. zn., ze dne 13.12.2011,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje, odbor sociálních věcí, oddělení dávek sociální péče ze dne 13. prosince 2011, č.j., sp. zn., **se z r u š u j e** pro vady řízení a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 13.12.2011 výše uvedené spisové značky bylo odvolání žalobce podané proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně Magistrátu města Zlína, odboru sociálních věcí č.j. ze dne 9.11.2011 zamítnuto a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně bylo rozhodnuto o vzniku a povinnosti vrácení přeplatku dávky příspěvek na živobytí za měsíce 12/2008 až 12/2010 v celkové výši 52.828,- Kč. Tuto částku dle žalovaného pobíral příjemce dávky neoprávněně. Prvoinstanční orgán měl za to, že byla naplněna podmínka pro vznik přeplatku dle ust. § 51 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Včas podanou žalobou brojil žalobce proti rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu I. stupně s námitkami, že správní orgán I. stupně především zahájil správní

řízení o přeplatku 18.10.2011, s čímž žalobce nesouhlasil, neboť zahájení bylo účastníku řízení oznámeno až 21.10.2011, což je v rozporu s ust. § 46 odst. 1 správního řádu. Témuž orgánu vytýkal, že se nevypořádal s návrhy a námitkami žalobce včetně podkladů k rozhodnutí, čímž porušil ust. § 68 odst. 3 správního řádu. Správní orgán I. stupně nepřerušil řízení z důvodu podané žaloby u Krajského soudu v Brně ohledně určení nároku na příspěvek na živobytí, čímž došlo k porušení ust. § 57 odst. 2, § 64 odst. 1 písm. c) a § 64 odst. 3 a 4 správního řádu.

Správní orgán I. stupně označil období, za něž se má vracet přeplatek dávky, tj. od prosince 2008 včetně ledna 2010. Jako důvod uvedl odmítnutí výkonu veřejné nebo dobrovolnické služby žalobcem. Tato skutečnost se týká období někdy v roce 2010. Vrácení přeplatku by se mělo týkat této doby a ne doby uvedené. Nesouhlasí též s odůvodněním rozhodnutí správního orgánu I. stupně, že žalobce měl větší výdaje než příjmy. Nebylo přihlédnuto ke sdělení rodičů žalobce, že tito žalobce podporují finančně i formou poskytování stravy. Žalobce z příspěvku ve formě doplatku na bydlení a příspěvku na živobytí nemohl pokrýt své potřeby. Správní orgán I. stupně neuvěřil žalobci, že na jeho jméno registrovaná vozidla jsou ve vlastnictví rodičů. Nesouhlasí též s výtkou správního orgánu I. stupně, že nesplnil povinnost uvést v „Prohlášení o celkových majetkových a sociálních poměrech“ a do „Potvrzení příjmu dávky pomoci o hmotné nouzi“ vlastnictví movité a nemovité. Sám nic nevlastní, tak tam nemohl nic uvést. Tudíž nemohl splnit možnost zvýšit si příjem prodejem majetku, neboť žádný nemá. Nesouhlasil též s posouzením jeho poměru jako osoby v hmotné nouzi.

Od 1.1.2011 pobíral příspěvek na bydlení ve výši 3.826,- Kč, což bylo nedostačující na to, aby pokryl své potřeby. Žije na hranici bídy, proto je nucen využívat příbuzné, nebo se finančně zadlužit. Zastavení výplaty dávek od ledna 2011 bylo neoprávněné. Rozhodnutí správního orgánu I. stupně považuje za nezákonné, nepravomocné a nevykonatelné a trpí vážnými vadami.

Správnímu orgánu II. stupně – žalovanému – vytýká, že se nezabýval složitou situací žalobce, neprokázal, že si může sám zajistit výživu a ostatní potřeby z důvodu dobrých sociálních poměrů. Žalobce sám nevlastní žádný movitý a nemovitý majetek, a to již od roku 2010. Odejmutí příspěvku spatřuje nezákonný a neoprávněný postup. Pomoc rodičů jim bude hradit jakmile si sežene řádné zaměstnání. Odvolací orgán pouze opsal odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, samostatně se odvolací orgán nezabýval poměry žalobce, jeho složitou životní situací. Jeho rozhodnutí se stalo nezákonným jako rozhodnutí prvostupňové. Navrhl zrušení obou rozhodnutí a dále, aby soud zavázal správní orgán I. stupně, aby mu doplatil příspěvek na živobytí za období od ledna 2011 do října 2011 včetně v celkové částce ve výši 20.200,- Kč.

Žalovaný ve svém vyjádření v žalobě ze dne 17.2.2012 uvedl, že v návaznosti na změnu právní úpravy vyvolanou zákonem č. 366/2011 Sb., byl změněn zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Tímto Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vstupuje do řízení na místo původního žalovaného – Krajského úřadu Zlínského kraje. Žalovaný se tímto vstupem do řízení vyjadřuje k napadenému rozhodnutí předchůdce žalovaného – Krajského úřadu Zlínského kraje.

Důvodem odebrání příspěvku na živobytí bylo zjištění, že žalobce pobíral sociální dávku neoprávněně. Žalovaný dále uvádí, že situace pana žalobce je dlouhodobě známa. Správní rozhodnutí o odebrání sociální dávky bylo vydáno po důkladném vyhodnocení všech

právních i skutkových okolností konkrétního případu. Správní orgány I. a II. stupně postupovaly v souladu se správním řádem, žádné procesní pochybení shledáno nebylo.

Následně byla vydána rozhodnutí, která obsahují rozsáhlá, přehledná a srozumitelná odůvodnění. Žalovaný tímto plně odkazuje na důvody vyjádření v odůvodnění obou napadených správních rozhodnutí. Na základě výše uvedeného žalovaný navrhuje, aby žalobu zamítl.

Při posouzení věci vycházel Krajský soud v Brně z následujících skutečností, úvah a právních závěrů:

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen s.ř.s., osobami oprávněnými (§ 65 odst. 1 s.ř.s.), žaloba je přípustná (§ 65, § 68, § 70 s.ř.s.).

Žaloba byla přezkoumána v mezích žalobních bodů včetně řízení předcházejícího vydání, přičemž soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1, odst. 2 s.ř.s.).

Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek podle § 51 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobce i žalovaný souhlasili, aby ve věci soud rozhodl bez nařízení jednání.

Ze správního spisu žalovaného a soudního spisu Krajského soudu v Brně sp. zn. 57 A 85/2011 bylo zjištěno, že správní orgán I. stupně svým rozhodnutím ze dne 10.5.2011, č.j. žalobci odňal ode dne 1.1.2011 dávku – příspěvek na živobytí s odůvodněním, že žalobce má prokazatelně vyšší výdaje než příjem a na základě sociálního šetření a svědeckých výpovědí rodičů správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že sociální a majetkové poměry žalobce jsou takové, že i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení má zajištěnu výživu a ostatní základní potřeby, tudíž není osobou v hmotné nouzi podle § 3 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi.

Na základě podaného odvolání rozhodl odvolací orgán svým rozhodnutím ze dne 20.6.2011, č.j. tak, že odvolání žalobce zamítl a potvrdil rozhodnutí prvostupňové.

Žalobou proti tomuto rozhodnutí se zabýval Krajský soud v Brně a rozsudkem ze dne 9.2.2012, č.j. 57 A 85/2011-26 zrušil rozhodnutí odvolacího orgánu s tím, že v daném případě rozhodnutí správního orgánu I. stupně, které žalovaný potvrdil, trpí vážnými nedostatky – je nedostatečné a kusé v odůvodnění v obecné rovině a nebylo koncipováno dle citovaných aspektů a nebyl důsledně respektován právní názor žalovaného ve vyjádření k rozhodnutí ze dne 30.3.2011. Z řízení před správním orgánem, ze soustředěných důkazů plynou rozpory a neúplnosti, které brání potřebnému zjištění skutečného stavu věci. Soudu nepřísluší, aby v rozhodování o věci nahradil správní orgán, provedl sám vlastní hodnocení a učinil závěr, zda předmětné jednání naplnilo či nenaplnilo neurčitý právní pojem, neboť by tak nepřipustným způsobem zasáhl do činnosti správních orgánů (viz. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6.5.2010, č.j. 1 A 48/2010-146).

Soud z provedených důkazů přímých i nepřímých zjistil nesoulad ve výpovědích žalobce a jeho rodičů, pokud se týká časové frekvence i výdajů se stravováním, rovněž nebyla přesně vymezena i finanční výpomoc rodičů žalobci, tato byla specifikována toliko neurčitě.

Pokud se týká majetkových poměrů i v této části zjištěné skutečnosti nebyly dostatečně průkazné, vyhodnocení získaných informací bylo nedostatečné, neodpovídající hlediskům § 15 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb. V době pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi bylo na žalobce registrováno celkem 6 motorových vozidel, přičemž rodiče J.T. a M. T. v písemném vyjádření ze dne 19.4.2011 uvedli, že žalobce užívá starší osobní automobil na jehož zakoupení použili jejich vlastní peněžní prostředky, tudíž je v jejich vlastnictví a jestliže správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí ze dne 10.5.2011 uvedl, že neuvěřil tvrzení žalobce týkající se majetkových poměrů, pak nevěrohodnost argumentace žalobce měl důsledněji vyhodnotit a přesvědčivě zdůvodnit. Stejně tak se jeví soudu nepřesvědčivé konstatování správního orgánu I. stupně, že žalobcovy měsíční příjmy byly v době pobírání příspěvku na živobytí vždy podstatně nižší než jeho výdaje. Jeho vysvětlení o tom, že vše, co je navíc, hradí jeho rodiče, správní orgán neuspokojilo. Učiněný závěr nelze stavět na hypotetických úvahách, nýbrž správní orgán se musí vypořádat a přesvědčivě zdůvodnit, proč žalobcovo vysvětlení v tomto bodě je neuspokojilo a teprve následně poté důsledně a jasně vysvětlit, z jakého důvodu nebylo možno žalobce považovat za osobu v hmotné nouzi podle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Dále Krajský soud konstatoval, že provádění důkazů je úkolem správních orgánů. Správní orgán je povinen přesně a úplně zjistit skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit podklady pro vydání rozhodnutí. Volba, množství a druh prováděných důkazů je věcí správního uvážení. Stejnou zásadou je ovládáno i následné hodnocení provedených důkazních prostředků. Pokud je právní názor správního orgánu dovozován z nepřímých důkazů, musí tyto důkazy tvořit ucelený, logický, prokázaný důkazní řetězec, v němž žádný důkaz nezpochybňuje pravost, věrohodnost a přesvědčivost důkazů ostatních. Logická a ničím nenarušovaná soustava vzájemně se doplňujících nepřímých důkazů musí spolehlivě prokazovat všechny okolnosti, na základě kterých pak je učiněn právní názor. Nad vši rozumnou pochybnost je třeba stavět na jisto, že nejsou dány důvody k vyhovění požadavků žalobce (viz. rozsudek NSS ze dne 3.5.2007, č.j. 8 As 10/2006-48, www.nssoud.cz).

Jinými slovy, nepřímé důkazy (prohlášení rodičů žalobce, výpovědi a písemná podání žalobce) musí spolu v posuzované věci obsahově plně korespondovat, učiněný závěr správních orgánů, že žalobce není osobou v hmotné nouzi, musí být podložen spolehlivě zjištěnými skutečnostmi. Tak tomu však v daném případě nebylo a proto soud shledal v procesu hodnocení důkazů správními orgány pochybení a na základě těchto zjištění napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení, které spočívaly v nedostatku důvodů k rozhodnutí (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.).

V projednávané věci žalovaný správní orgán I. stupně zavázal žalobce k vrácení přeplatku na dávce příspěvku na živobytí za období prosinec 2008 až prosinec 2010 v celkové výši 52.828,- Kč, neboť žalobce pobíral dávky neoprávněně a tudíž byl oprávněný postup dle ust. § 51 zákona č. 111/2006 Sb. Žalovaný správní orgán – správní orgán II. stupně toto rozhodnutí potvrdil a odvolání zamítl.

Soud z odůvodnění napadeného rozhodnutí zjistil, že žalobní námitky korespondují i s odvolacími námitkami a soud shledal, že oba správní orgány se s námitkami žalobce nedostatečně vypořádaly.

Ze spisové dokumentace bylo zjištěno, že žalobce pobíral příspěvek na živobytí od prosince 2008. Od 1.1.2011 byl příspěvek na živobytí žalobci odňat z důvodu, že jej nelze považovat za osobu v hmotné nouzi, neboť jeho celkové sociální a majetkové poměry jsou

takové, že mu mohou zaručit dostatečné zajištění výživy a ostatních základních potřeb i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení.

Dle § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jestliže příjemce dávky přijímal dávku, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že tato dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce než náležela, nebo jestliže dávka byla přiznána nebo její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, sdělených příjemcem, je povinen částky neprávem přijaté vrátit. Žalovaný i správní orgán I. stupně z vlastní úřední činnosti dospěl k závěru, že odvolacímu orgánu je známo, že rodiče podporují žalobce ve stravování i v peněžní výpomoci tak, aby zajistil jeho veškeré výdaje (vyjádření žalobce a jeho rodičů ze dne 19.4.2011). Dále se oba správní orgány opíraly o zjištění, že žalobce v průběhu pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi byl v registru motorových vozidel zapsán jako vlastník několika motorových vozidel, tuto skutečnost však prvoinstančnímu orgánu v prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech neuvedl. Z toho jednoznačně vyplývá, že o dávce pomoci v hmotné nouzi bylo rozhodnuto na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů.

V této projednávané věci dospěl Krajský soud v Brně k obdobným závěrům jako dospěl tentýž soud ve věci 57 A 85/2011. Napadené rozhodnutí v této projednávané věci předcházelo rozhodnutí, které je předmětem přezkoumávání věci na základě podané žaloby ve věci vyčíslení přeplatku na vyplacených dávkách. S důvody, které uvedl Krajský soud v Brně ve výše uvedeném rozsudku 57 A 85/2011 ze dne 9.2.2012, krajský soud v této věci souhlasí. Navíc k věci uvádí, že nedostatečně zjištěný stav věci správním orgánem I. stupně spadá též v tom, že se správní orgán I. stupně nedostatečným způsobem věnoval žalobci týkající se jeho veřejné i dobrovolnické služby. Ze správního spisu bylo zjištěno, že o této povinnosti byl poučen 8.4.2009 ale správní spis neobsahuje žádná zjištění, že by se žalobce této dobrovolnické a veřejné služby zúčastnil nebo bylo uvedeno, proč nemohl tuto službu vykonávat. Co se týče námitek žalobce, že všechna vozidla na něho registrována jsou ve vlastnictví rodičů, kteří na ně vynaložili finanční prostředky a on je pouze provozovatelem (viz protokol ze dne 4.5.2011, kde žalobce uvádí, že je jen provozovatelem vozidel), jsou zjištění nacházející ve správním spise nedostatečná. Soud poukazuje na vyhlášku Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel, kde z § 3 odst. 2 písm. a) vyplývá, že registr silničních vozidel se dělí na dvě části, a to část elektronicky vedeného seznamu technických údajů k vozidlu, údajů o jeho vlastníkovi a provozovateli atd. Taková zjištění ve správním spise chybí. Správní orgán sice učinil dotaz na registr silničních vozidel, kde požadoval jaká vozidla jsou registrována na jméno žalobce ale měl zjistit právě s ohledem na námítky žalobce, kdo je jejich vlastníkem a kdo provozovatelem. Tento registr je povinen tyto údaje vést a tudíž by správní orgán měl podrobnější podklady pro posouzení vlastnictví těchto vozidel. Dále z tohoto registru lze zjistit, jakým způsobem byla motorová vozidla žalobcem nabyta, tj. zda byla nabyta kupní smlouvou a kdo tyto vozidla kupoval a pokud v oddělení provozovatele nejsou uvedeny další osoby, svědčí vlastnické právo tomu, kdo motorová vozidla koupil. Lze ověřit i tyto skutečnosti výsledkem prodávajících, kteří by měli v tomto registru být též uvedeni.

Soud postrádá i specifikaci výše pomoci ze strany rodičů žalobci, zda se jednalo o půjčku či o dar atd. a v jaké výši.

Dle názoru soudu postup správního orgánu v oblasti odnětí dávky příspěvek na živobytí přechází dalšímu postupu tj. vyčíslení přeplatku. Pokud bude jednoznačně stanoveno,

z jakých důvodů došlo k odnětí sociální dávky, teprve pak lze přistoupit k vyčíslení přeplatku. Toto také jednoznačně žalobce uvádí ve své replice k vyjádření žalovaného ze dne 1.3.2012.

Ust. § 4 odst. 1 zákona o hmotné nouzi jsou dávky v systému pomoci v hmotné nouzi a) příspěvek na živobytí, b) doplatek na bydlení, c) mimořádná okamžitá pomoc. Dle § 38 odst. 1 nárok na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem. Podle § 51 odst. 1 citovaného zákona, jestliže příjemce dávky přijímá dávku, ačkoliv musel z okolnosti předpokládat, že tato dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jestliže dávka byla přiznána nebo její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, sdělených příjemcem, je povinen částky neprávem přijaté vrátit.

Z odst. 6 výše citovaného ustanovení povinnost vrátit dávku poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byla dávka vyplacena. Tato lhůta neplyne po dobu řízení o opravném prostředku nebo o žalobě proti rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek, po dobu řízení o výkonu rozhodnutí a jeho provádění a po dobu, kdy jsou na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky nebo jiného příjmu.

V souzené věci byla žalobci uložena povinnost vrátit přeplatek na opakované sociální dávce za období od prosince 2008 až do prosince 2010 v celkové výši 52.828,- Kč. Počátek tohoto období je stanoven měsícem prosinec 2008. Povinnost vrátit dávku v té výši, v jaké byla neoprávněně poskytnuta, a to ode dne, kdy nenáležela (pokud nenastala prekluze), je sankcí za nesplnění povinnosti, a v důsledku toho neoprávněné, alespoň nedbalostně zaviněné přijetí dávky. Správní orgán rozhodující o povinnosti vrátit sociální dávku musí při určení období, za které opakovaná dávka nenáležela, postupovat tak, že počátek období stanoví od události zakládající neoprávněnost poskytování dávky a konec stanoví uvážením, po jakou dobu by příjemce vzhledem k výši částky, jež by získal, měl dostatečný příjem bez nároku na dávku na požadovanou dávku. V souzené věci však správním orgánem takto postupováno nebylo, neboť správní orgán rozhodl o vrácení celé částky, jež byla žalobci vyplacena, tedy za období, jehož počátek byl stanoven měsícem prosincem 2008 bez bližšího upřesnění a taktéž byl stanoven konec požadovaného období prosincem 2010, aniž by, jak je výše popsáno, bylo přesně stanoveno, z čeho vyplývá neoprávněnost pobírání dávky (rozs. Krajského soudu v Ostravě 38 Ca 17/2004-55). Smyslem poskytování příspěvku na živobytí není zajištění určitého standardu žití, ale zajištění osoby tak, aby u ní nenastal stav hmotné nouze. Jestliže dojde v průběhu poskytování této dávky k příznivé změně majetkových poměrů, je příjemce této dávky povinen tuto skutečnost v zákonné lhůtě správnímu orgánu ohlásit. Pokud nastanou skutečnosti, které neodpovídají tomu, že stav nouze trvá nebo byl ukončen, je na správním orgánu, aby tyto skutečnosti žalobci prokázal, v tomto případě je nutno přisvědčit důvodům uvedeným v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9.2.2012, č.j. 57 A 85/2011, že žalobci nebylo prokázáno, že tuto dávku pobíral neprávem. Ve spisové dokumentaci chybí předložené tvrzení žalobce, že se on sám průkazně na prodejích a koupích motorových vozidel nepodílel, není zjištěno kdo se podílel (jak tvrdí, že pouze rodiče), což by bylo možno zjistit tím, jak převody motorových vozidel probíhaly, vyslechnout svědky (prodávající či kupující osoby předmětných vozidel). Spis obsahuje neucelené výpovědi otce žalobce ohledně tzv. výpomoci, ale žádný z nich, tj. otec žalobce a žalobce uspokojivě neuvedli, kolik a v jaké výši finanční pomoc od rodičů dostal a tudíž nelze spolehlivě stanovit, od kdy vznikla povinnost vrátit žalobci dávku – přeplatek dávky příspěvek na živobytí a kdy tato povinnost byla ukončena.

Z výše uvedených důvodů soud proto napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení, jež spočívaly v nedostatcích důvodů k rozhodnutí (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.).

Zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému (§ 78 odst. 4 s.ř.s.).

V dalším postupu žalovaný je vázán právním názorem Krajského soudu v Brně v rozsahu výše vymezeném (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).

Žalobce ve věci samé byl úspěšný, náklady řízení si však nevyčísлил, žalovanému náhrada nákladů řízení nepřísluší, soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s.ř.s.).

P o u ě n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 30. července 2012

JUDr. Jarmila Ďásková, v. r.
samosoudkyně